

INFORMACIJE I SAVETI U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

BILTEN

8

Internet portal
POLJOPRIVREDNE
SAVETODAVNE I STRUČNE
SLUŽBE LESKOVAC

www.psssle.com

GOD. IX BR.8
Štampano 08.08.2016.
500 primeraka

STR	TEMA	Opis	Napisao/la
3	Zaštita višnje	Posle obavljene berbe višnje preporučuje se primena nekog od bakarnih preparata: BAKARNI KREČ,	mr Gordana Jovanović
4	CIKADE	Cikade pripadaju redu Hemiptera, podredu Auchenorrhyncha	dipl. inž. Mirjana Petrović
5	Virusi u usevima paprike	U proizvodnji povrća, pa i paprike virusne infekcije	dipl. inž. Bojana Karapandžić
6	KAKO OVOGODIŠNI ROD KUKURUZA NE BI BIO UGROŽEN	Veliki problem na uskladištenim proizvodima predstavljaju skladišne štetočine	dipl. inž. Boban Stanković
6-7	Šumska jagoda– Agroekološki uslovi za podizanje zasada	Presudan uticaj na rastenje, razviće i plodonošenje šumske jagode	dipl. inž.. Nenad Stefanović
7	Parametri koji direktno ukazuju na higijensku ispravnost mleka	Dobijanje kvalitetnog proizvoda od mleka uslovljeno je pre svega proizvodnjom	mr Dejan Ranđelović
8	PROIZVODNJA VOĆA I PLASMAN U JABLANIČKOM OKRUGU	Od ukupnih površina 276120 ha u JABLANIČKOM okrugu	mr Aleksandar Mitić
9	KAKO ZAŠTITI PAPIRIKU OD EKSTREMNO VISOKIH TEMPERATURA	Na području Leskovca primat u poljoprivrednoj proizvodnji zauzima povrtarska proizvodnja	mast. inž. Jelena Stojiljković
9	RADOVI U MALINJAKU POSLE BERBE	Za uspešnu proizvodnju u voćarstvu potrebna je primena pune agrotehnike	dipl. inž. Dalibor Cvetanović
10	DA LI JE POTREBNA FEJSBUK STRANICA POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐAČIMA	Danas je moguće prodati papriku istog kvaliteta po različitim cenama	dipl. inž. Igor Ristić
12 -13	STIPS	Sistem tržišnih informacija	

AGROPONU DA

BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Zaštita višnje

Posle obavljene berbe višnje preporučuje se primena nekog od bakarnih preparata: BAKARNI KREČ, BAKARNI-OKSIHLORID, KUPRAGRIN, KOCIDE, BORDOVSKA ČORBA, CUPROXAT, NORDOX, BLAUVIT, BAKROCID i dr.

Ekonomski najznačajnija štetočina na višnji i trešnji: Na višnji i trešnji velike štete mogu pričiniti patogeni *Monilia laxa* (parazit prouzrokovatelj sušenja cvetova, grančica i grana) i *Cocomyces hiemalis* (parazit prouzrokovatelj ljubičaste lisne pegavosti), kada treba primenjivati fungicide tokom faze cvetanja i nakon precvetavanja.

Medjutim, štete mogu pričiniti i štetni insekti, a naročito trešnjina muva (*Rhagoletis cerasi*). Ova štetočina ima jednu generaciju godišnje. Imago leti od sredine maja do prve dekade juna. Hrani se nektarom biljaka, naročito cvetovima, kao i mednom rosom. Kada ženka polno sazri polaže jaja najčešće na poluzrele plodove. Na mestu polaganja jaja zapaža se rupica od koje prema sredini ploda vodi kanal kojim larva prodre do koštice. U jednom plodu najčešće je jedna larva (redje dve ili više). Napadnuti plod omekša i podložan je truljenju.

Zbog toga, treba izvršiti tretiranje pre polaganja jaja (7 dana posle prve pojave trešnjine muve), a to je kada plodovi višnje ulaze u fazu zrenja. i tom prilikom koristiti insekticide sa kratkom karencom (MOSPILAN, VOLLEY, AVAUNT, HOSTAQUIK, ACTELLIC, DECIS, FURY i dr.).

Ekonomski najznačajniji patogen na višnji *Monilia laxa*, parazit koji izaziva sušenje cvetova, grana i grančica, a infekciju ostvaruje tokom faze cvetanja višnje i ostalih koštičavih voćaka.

Greške u zaštiti višnje od ospičavosti:

- Proizvođači relativno kasno otpočinju sa zaštitom višnje od ospičavosti (tek po pojavi prvih simptoma), a vrlo rano u vegetaciji prekidaju sa tretiranjem.
- Proizvođači izvode svega jedan do dva tretmana (prvi petnaestak dana nakon precvetavanja, a drugi 10-15 dana kasnije), što je nedovoljno, pogotovo u godinama sa većom količinom padavina u julu i avgustu.
- Primena neodgovarajućih/neadekvatnih preparata.
- Nakon berbe višnje ne primenjuju se mehaničke mere zaštite.
- Osušena stabla u voćnjaku i potpuno sasušeni zasadi se ne krče, već predstavljaju izvore zaraze oboljenja.

- Ne sprovodi se kasno jesenje tretiranje nakon berbe, već je praksa da se bakarni preparati koriste samo tokom proleća za rano prolećno tretiranje.

Pravilna primena fungicida u zaštiti višnje od ospičavosti:

- Prvi tretman treba izvršiti u vreme precvetavanja višnje, u vreme kada voćari na području Leskovca obavljaju tretiranje protiv monilioznog sušenja cvetova i grančica. U toj fenofazi treba primeniti preparat koji istovremeno suzbija oba oboljenja.
- 12-14 kasnije treba izvršiti sledeće tretiranje. Ukoliko je godina kišovita obavezno obaviti i treće tretiranje.
- Primena registrovanih/kvalitetnih fungicida.
- Nakon berbe preporučuju se mehaničke mere zaštite u cilju uklanjanja obolelog, opalog lišća. Patogen prezimljava u opalom lišću i naredne godine, pri povoljnim vremenskim uslovima, može izazvati nove infekcije.
- Obolela pojedinačna stabla u zasadu koja su sasušena zbog dugogodišnje neadekvatne zaštite protiv ospičavosti treba iskrčiti kako ne bi predstavljala izvor novih zaraza.
- Nakon mehaničkih mera preporučuje se kasno jesenje tretiranje voćaka, odnosno primena preparata na bazi bakra.

mr Gordana Jovanović

CIKADE

Cikade pripadaju redu Hemiptera, podredu Auchenorrhyncha i predstavljaju jednu od najdominatnijih grupa herbivora. Cikade se hrane usisavanjem biljnih sokova iz tkiva domaćina (većina sokom floema, a krupnije vrste sokom ksilema), ali istovremeno su i izvor hrane za predatore i parazitoide. Osim toga brojne vrste prenose biljne patogene bakterije, viruse, fitoplazme ili su značajne kao štetočine žitarica.

Interakcija cikada sa biljnim domaćinima veoma je važna, jer hraneći se biljnim sokovima one prouzrokuju direktna oštećenja biljnog tkiva sisanjem sokova i izlučivanjem produkata metabolizma. Time izazivaju smanjenje rasta i smanjenje fiziološke kondicije napadnute biljke, ali biljke oštećuju i tokom polaganja jaja u biljno tkivo. Međutim najznačajnije štete na biljkama pričinjava njihova sposobnost kao vektora da prenose biljne patogene, viruse, bakterije i fitoplazme. Cikade koriste biljke i kao mesto za parenje i ovipoziciju, kao sklonište i sredstvo komunikacije.

Cikade su sitni insekti čija dužina tela ne prelazi 10 mm. Identifikacija cikada vrši se na osnovu spoljnih morfoloških karakteristika, kao najznačajniji taksonomski karakter služi genitalni aparat mužjaka. Uglavnom imaju karakterističnu boju i šare na telu, usni aparat je prilagođen za bodenje i sisanje, donja usna je izdužena u vidu rilice. Cikade imaju dva para krila, koja su krovoliko postavljena, a timpanalni organi smešten je u dva abdominalna segmenta. Larve izgledaju kao manje beskrilne verzije odraslih insekata i postoji pet larvenih stupnjeva. Jaja polažu direktno u tkivo biljke, neposredno ispod površine lista, ispod kore stabla ili u zemlju. Razvoj larvi traje od nekoliko nedelja do nekoliko godina, broj generacija u toku jedne godine je različit kod različitih vrsta i zavisi od nadmorske visine, ekspozicije terena i klimatskih karakteristika. Prezimljavaju u svim razvojnim stadijumima, a najčešće kao jaje i larva.

Nakon otkrića vektorske uloge cikada u prenošenju fitoplazmi na vinovoj lozi, mogu se podeliti na tri grupe: obligatne (celokupne razviće odvija se na vinovoj lozi), fakultativne (pored vinove loze za svoje razviće mogu da koriste i druge biljke) i slučajne vrste (na vinovoj lozi žive samo u određenom razvojnom stadijumu, najčešće kao imago).

Među fakultativnim vrstama, koje nanose direktne štete, značajna je zelena lozina cikada *Empoasca vitis* Goethe. Prezimljavaju kao imago na četinarima, a proleće prelazi na vinovu lozu gde vrši ovipoziciju. Najčešći simptomi koje prouzrokuje kod biljaka sisanjem biljnih sokova su promena boje lisnih nerava, kovrdžanje listova, žutilo ili crvenilo listova, nekroza i povremeno opadanje listova.

U grupu fakultativnih vrsta koje prouzrokuju indirektna oštećenja vinove loze produkcijom velike količine medne rose je vrsta *Metcalfa pruinosa* Say. Polifag je i kolonizira više od 50 familija. Proizvedena medna rosa predstavlja povoljnu sredinu za razviće gljiva čađavica, smanjuje se asimilaciona površina listova, te se oni prevremeno suše i opadaju.

Najznačajnija oštećenja na vinovoj lozi čine vrste koje su vektori fitoplazmi. *Hyalesthes obsoletus* Signoret je slučajno na vinovoj lozi a primarni domaćini su joj kopriva *Urtica dioica* i poponac *Convolvulus arvensis*, gde prezimljavaju u stadijumu larve, a imaga u periodu od početka jula do početka septembra dovodi do indirektnih šteta na vinovoj lozi prenoseći stolbur fitoplazmu.

Fitoplazme su specijalizovane bakterije koje su obligatni paraziti floemskih sudova biljaka domaćina i unutrašnjih organa nekoliko vrsta insekata. Uzročnici su biljnih bolesti nekoliko stotina biljnih vrsta iz 98 familija, uključujući povrće i voće, ukrasno bilje i različite drvenaste biljke, izazivaju značajne gubitke prinosa. Cikada *Psammotettix alienus* kao i vaši su mogući prenosioci virusa patuljavosti pšenice. Simptomi kod ranih zaraza su žućenje listova koji kasnije pocrvene. Klasanje je retko i smanjen je porast biljaka. Pri kasnijim zarazama simptomi na pšenici su blaži.

U zasadima maline i kupine, češće u zasadima koji su i blizini šuma, registrovano je prisustvo odraslih formi cikade iz roda *Cicadetta* i oštećenja na rodnim mladima u vidu zarez, što dovodi do lomljenja rodnih mladara. Oštećenja u vidu zarez prave ženke prilikom polaganja jaja, koja su bele ili providne boje dok su sveža. Suzbijanje cikada vrši se nakon utvrđivanja povećane brojnosti piretroidima koji imaju kontaktno delovanje.

Virusi u usevima paprike

U proizvodnji povrća, pa i paprike virusne infekcije mogu u velikoj meri da umanje prinos i kvalitet plodova. Da bi se štete izbegle, važno je poznavati viruse, kako se održavaju u prirodi i prenose na gajene biljke, koje mere zaštite treba preduzeti.

Virus mozaika krastavca (Cucumber mosaic virus – CMV) dovodi do pojave hlorotičnog mozaika, nepravilnih žutih pega na listovima zaraženih biljaka paprike. Vrboliki izgled listova, kraći i sitniji listovi, deformacije nerava (cik – cak izgled srednjeg nerva ili jako izraženi nervi), takođe su promene koje ovaj virus izaziva. Kod zaraženih biljaka paprike uočava se i pojačano grananje i žbunast izgled biljke. Kod ranih infekcija žbunavost ili metličavost se uočavaju na celoj biljci, a kod kasnijih, na pojedinim delovima biljke. Do promena dolazi i na cvetovima. Javlja se deformacija cvetova i sterilnost polena. Zametnuti plodovi su takođe deformisani i na njima se može uočiti nekroza površinskog tkiva. Kvalitet plodova je pogoršan, prinos značajno smanjen. Virus se prenosi mehanički, sokom zaraženih biljaka, biljnim vašima. Održava se na mnogim jednogodišnjim i višegodišnjim biljkama, kao i na semenu nekih biljaka. Ne prenosi se semenom paprike, a izvor zaraze su i zaraženi biljni ostaci u zemljištu. Velike štete nanosi i u proizvodnji krastavca i dinje. Prisutan je i na paradjzu, duvanu, lucerki, crvenoj detelini, korovskim biljkama.

Mere borbe su preventivne, jer se virusima zaražene biljke ne mogu lečiti. Proizvoditi zdrav rasad na nezaraženom supstratu. Suzbijati biljne vaši kao vektore virusa, a biljke sa simptomima uništavati. Uništavati korovske biljke u usevu i u okolini. Primenjivati plodored sa predkultutama koje nisu osetljive na ovaj virus. Treba gajiti otporne i manje osetljive sorte i hibride.

Virus mozaika lucerke (Alfa mosaic virus – AMV) se prenosi semenom paprike, ali i semenom lucerke. Prenosi se i mehanički, kao i vašima. Promene se mogu javiti već na kotiledonim listićima ukoliko infekcija potiče iz semena, i to u vidu sitnih beličastih pega, kasnije mozaičnost ostalog lišća. Zaražene biljke paprike zaostaju u porastu. Žučkasto beličaste pege različitog oblika i veličine su najčešći simptom na listovima paprike zaražene ovim virusom. Lošije cvetanje, loše zametanje plodova, kržljivost i deformisanost plodova na kojima se zapažaju beličaste ili žučkaste trake, takođe su promene izazvane ovim virusom.

Osnovna mera zaštite je upotreba semena nazaraženog virusom. Primenjivati plodored, saditi papriku što dalje od od lucerišta, i ne na parcelama na kojim je prethodne godine bila lucerka ili detelina, suzbijati vaši i korove, uništavati sumnjive biljke.

Virus bronzavosti paradajza (Tomato spotted wilt virus - TSWV) ima jako veliki broj domaćina i dovodi do veoma destruktivnih promena na njima (paradajz, paprika, plavi patlidžan, salata, grašak, pasulj, duvan, krompir, neke ukrasne i korovske biljke). Na listovima zaraženih biljaka paprike uočavaju se mozaične promene, hlorotični i nekrotični krugovi. Kod nekih sorti paprike može se javiti sistemična nekroza vrha, a kod nekih nekrotične pege nepravilnog oblika po obodu listova, kao i uvenuće biljaka. Uočava se deformisanost listova koji opadaju, a plodovi su sa hlorotičnim i nekrotičnim pegama, koncentričnim krugovima, mozaikom, deformacijama. Zapaža se i promena boje zaraženih plodova, posebno u fazi tehnološke zrelosti. Virus se prenosi mehanički i tripsima, a mnoge biljke domaćini u kojima se održava su izvor zaraze.

Rasad paprike treba proizvoditi odvojeno od rasada paradajza, duvana, biljaka koje su takođe domaćini ovog virusa. Takođe ih treba gajiti prostorno odvojene u polju. Suzbijanje tripsa, kao vektora virusa, suzbijanje korova kao mogućih nosioca virusa, uništavanje sumnjivih biljaka, su takođe važne mere borbe.

dipl. inž. Bojana Karapandžić

KAKO OVOGODIŠNI ROD KUKURUZA NE BI BIO UGROŽEN

Veliki problem na uskladištenim proizvodima predstavljaju skladišne štetočine. To je posebno problem kod individualnih proizvođača, u privatnim ambarima, jer se ne primenjuju sve potrebne mere zaštite na adekvatan i propisan način.

Prilikom pregleda skladišta, magacina, ambara i dr., potrebno je vršiti kontrolu skrivenih, tamnih mesta gde se nalaze insekti. To su tavanice, stubovi, uglovi, mesta oko električnih instalacija, uglovi oko prozora, vodovodne cevi koje prolaze kroz skladište, uredjaji i mašine, ventilacioni otvori i dr. Takodje, treba obratiti pažnju na otpad koji je zaostao od starog žita koji nije uklonjen iz skladišta.

Mali broj štetočina u skladištima u početku se ne primeti, dok ne nastanu veći problemi, kada se isti namnože u vrlo velikom procentu kada je i njihovo suzbijanje veoma teško. Zbog toga je potreban redovan obilazak i kontrola skladišta kako bi se na vreme reagovalo i primenile odgovarajuće mere zaštite.

Obavezno pre unošenja proizvoda u skladište izvršiti dezinfekciju istog. Može se tretirati prazno skladište, a takodje se može tretirati i roba koja se nalazi u njemu. Pri tome treba voditi računa o preparatu koji se primenjuje i poštovati preporuke proizvođača o pravilnoj primeni kako ne bi došlo do neželjenih efekata.

Prilikom primene preparata treba poštovati preporuku proizvođača o sledećem:

- karenci (broju dana koji mora da prodje od dana primene preparata do momenta kada se proizvod može koristiti za ishranu stoke ili ljudi),
- radnoj karenci (broju dana koji mora da prodje od dana kada je obavljeno tretiranje skladišta do dana kada se ponovo može ući u tretirano skladište),
- broju dana koji mora da prodje nakon tretiranja praznog skladišta do uništenja proizvoda u njemu,
- maksimalnom broju tretmana za proizvode koji se skladiraju u skladištu.

Preporuka manjim proizvođačima koji kukuruz skladište na sopstvenim gazdinstvima!!!

dipl. inž. Boban Stanković

Šumska jagoda – Agroekološki uslovi za podizanje zasada

Presudan uticaj na rastenje, razviće i plodonošenje šumske jagode, pored njenih naslednih osobina i primenjene agrotehnike, imaju i klimatski uslovi.

Svetlost značajno utiče na razvoj bokora, prinos i kvalitet plodova šumske jagode. S toga je potrebno gajiti je u područjima sa velikim brojem sunčanih dana i prohladnih noći.

Pošto je šumska jagoda biljka niskog porasta kao takva je tokom zimskog perioda zaštićena snežnim pokrivačem. U takvim uslovima ona može da podnese i do $-35\text{ }^{\circ}\text{C}$, dok u slučaju golomrazice izmrzava na $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Pozni prolećni mrazevi mogu oštetiti cvetne pupoljke, otvorene cvetove, zametnute plodove, pa čak i plodove u prvim fazama razvitka. U slučaju ovih eventualnih mrazeva valja pripremiti agril foliju i prekriti zasad dok traju mrazevi.

Visoke temperature će uticati na smanjenje vlage u zemljištu ali i na smanjenje obima cvetanja tokom letnjih dana ali će sa padom temperature intezivirati cvetanje a time i plodonošenje sve do kasne jeseni.

Potreba šumske jagode za velikom količinom vode u toku vegetacije uslovljena je relativno plitkim korenovim sistemom, velikom lisnom masom (sa velikim brojem generacija listova) i načinom gajenja.

Za uspešnu i ekonomičnu proizvodnju šumske jagode zemljište predstavlja jedan od primarnih činilaca i zbog toga pravilnim izboru zemljišta treba posvetiti posebnu pažnju.

Šumska jagoda najbolje uspeva na plodnim, rastresitim, propusnim i humusnim zemljištima (sa više od 4% humusa). Reakcija zemljišta treba da bude blago kisela, sa optimalnom pH vrednosti od 5,0 do 6,5.

Najpovoljniji prirodni uslovi za gajenje šumske jagode su brdsko-planinska područja preko 500 m n.v. odnosno područja gde prirodno vegetiraju divlji predstavnici šumske jagode.

Za zasnivanje zasada šumske jagode potrebno je koristiti otvorene i blago nagnute terene (2-5o) sa ciljem sprečavanja spiranja zemljišta, akumulacije hladnog vazduha i suviše vode.

Sa odabranih parcela potrebno je uzeti uzorke zemljišta za analize na prisustvo humusa i najvažnijih biogenih

elemenata, kao i sadržaja kreča i kiselosti zemljišta. Uzorak se uzima na svakih 30 ari površine do dubine od 30 cm. Na bazi izvršenih analiza u ovlašćenim ustanovama, stručna lica će dati preporuke kako pripremiti zemljište za sadnju šumske jagode (način đubrenja i norme đubriva).

dipl. inž. Nenad Stefanović

Parametri koji direktno ukazuju na higijensku ispravnost mleka

Dobijanje kvalitetnog proizvoda od mleka uslovljeno je pre svega proizvodnjom sirovog mleka dobrog kvaliteta, koji je određen parametrima hemijskog sastava i higijenske ispravnosti. Higijenski ispravno mleko «zdravo mleko» podrazumeva, pre svega, mleko sa malim brojem mikroorganizama, niskim sadržajem somatskih ćelija i rezidua (ostaci antibiotika, pesticida, dezinficijensa i hormona). Kvalitet mleka, pored sadržaja glavnih sastojaka (masti i proteina), sve se više bazira na broj prisutnih mikroorganizama u 1/ml mleka i broja somatskih ćelija. Kao najviša klasa računa se mleko sa manje od 100 000 bakterija/ml i sa manje od 400 000 ćelija/ml. Pored zdravstvenog stanja krava, najveći uticaj na kvalitet mleka ima upravo muža pa ukoliko je neuslovna broj bakterija se može povećati i više puta.

S obzirom na svoj sastav, mleko je veoma povoljna sredina za život mikroorganizama. U njemu se nalaze belančevine (kazein, albumin, globulin), mlečna mast, fosfolipidi, mlečni šećer, kalcijumove i magnezijumove soli neorganskih i organskih kiselina, vitamini, enzimi. Zbog toga se u povoljnim temperaturnim uslovima mikroorganizmi u mleku razmnožavaju veoma brzo i slabe njegov kvalitet (promene konzistencije, promene ukusa, boje i mirisa).

Mleko zdravog grla u momentu napuštanja vimena ima mali broj mikroorganizama. Mala brojnost bakterija u momentu muže uslovljena je baktericidnim dejstvom supstanci sadržanih u mleku. Ovaj period traje nekoliko časova, što zavisi od svojstava mleka, broja mikroorganizama i temperature. U daljem periodu (12 – 48 časova nakon muže), ukoliko je temperatura mleka iznad 18 °C, dolazi do aktivacije i razmnožavanja posebno proteoliznih bakterija. Njihovo potiskivanje nastaje 24 – 72 časova nakon muže, s obzirom da u ovom periodu dolazi do povećanja broja laktokoka koje proizvode veliku količinu mlečne kiseline, koja na kraju postaje ograničavajući faktor i za njihovu aktivnost. U ovoj fazi povećava se broj i aktivnost štapićastih mlečnih bakterija. Kada mlečna kiselina dostigne nivo 2.5 – 3%, njihov razvoj se zaustavlja a povoljne uslove za svoj razvoj nalaze kvasci i plesni (*Saccharomyces*, *Torulopsis*, *Penicillium*). Ova grupa mikroorganizama vrše dalju mineralizaciju organske materije mleka, usled čega dolazi do povećanja pH na 6 – 7, što je dobar preduslov za ponovnu aktivaciju proteoliznih bakterija. U ovoj fazi se vrši potpuna mineralizacija mleka koje dobija žućkastu boju i neprijatan miris.

S druge strane mikroorganizmi su odgovorni i za razne vidove zapaljenskih promena vimena muznih grla. U ovakvim slučajevima mlečne žlezde proizvode mnoštvo odbrambenih faktora od kojih značajnu ulogu imaju polimorfo nuklearni leukociti, limfociti i makrofage koje označavamo kao somatske ćelije. Broj somatskih ćelija zavisi od vrste uzročnika i stadijuma infekcije (akutni i hronični). Povećan broj somatskih ćelija dovodi do smanjenja količine mleka iz vimena kao i promene njegovog sastava. Po pravilu, mleko iz staja u kojima ima mastitisa obično sadrži i veći broj mikroorganizama - često su neki od njih patogeni i za ljude. Rezidualni ostaci u mleko doprinose čovekovim uticajem na životnu sredinu, životinju ili namirnicu, u cilju dobijanja veće količine hrane ili njenog čuvanja od kvarenja.

mr Dejan Randelović

PROIZVODNJA VOĆA I PLASMAN U JABLANIČKOM OKRUGU

Od ukupnih površina 276120 ha u JABLANIČKOM okrugu pod poljoprivrednim zemljištem se nalazi 149139 ha od toga obrađuje se zemljišta na površini od 119764 ha. Od ukupnog obradivog zemljišta voćarske kulture se proizvode na 9128 ha. Moram naglasiti da u poljoprivrednoj proizvodnji ove cifre su okvirne i veoma promenljive jer cena proizvoda diktira u kom pravcu će se poljoprivredni proizvođači usmeriti i koje voćarske kulture gajiti, tako da u poslednje vreme dobra cena maline je podstakla proizvođače da naglo podižu malin-jake .

Tako po podacima iz poljoprivrednog popisa u Jablaničkom okrugu je imalo oko 267 ha a sada ima duplo više a do kraja ove godine i više. Od voćarskih kultura najviše površine su pod koštičavim voćnim vrstama gde dolazi šljiva i višnja a u manjem delu trešnja breskva i kajsija. Što se tiče prinosa oni su promenljivi i zavise od više faktora, u prvom redu ovde ima i ekstezivnih zasada gde je prinos mali a ima i profesionalnih intezivnih gde je prinos na zadovoljavajućem nivou. Prosečan prinos u Jablaničkom okrugu je od 3-5 t po ha kod jezgrastih voćaka, koštičavih voćnih vrsti od 5-35 t po ha, kod jabučastih gde je prinos od 15 do 35 t po ha i više, i kod jagodastih od 5-20 t po ha. Od ukupnih količina voća koje se proizvede 70-75% se predaje hladnjačarima ili otkupljivačima, 15-25% se prodaje na kvantaškim pijacima a 5-10% proizvođač utroši ili preradi na svom gazdinstvu. Voće se prodaje velikim hladnjačarima, mali je broj poljoprivrednih proizvođača da imaju sopstvene hladnjače ili komore za podhlađivanje gde bi sačuvali svoju robu 2-3 meseca i ostvarili dobru cenu.

Od ukupnih količina jagodastog voća 80% se izvozi u zamrznutom stanju, a 20% se koristi za preradu i za domaće tržište. Od koštičavih voćnih vrsti isto se izvozi najviše smrznuto u manjem procentu suvo voće, jabučasto voće se izvozi najviše u svežem stanju i to najviše u Rusku federaciju.

U 2015 godini prema evidencije Poljoprivredne savetodavne i stručne službe u Leskovcu najviše svežeg voća je izvezeno u Rusku federaciju i to 386630 kg, od toga najviše kruška u količini od 208534 kg i jabuka 146234 kg i ostalo voće, pored svežeg izvezeno je i smrznuto sitno voće (Višnja, Jagoda, Malina) u količini od 1427070 kg. Pored Ruske federacije sveže voće je i dosta izveženo u republici Makedoniji 35380 kg kruške i još 23884 kg drugog voća. Pored ovih država iz Jablaničkog okruga dosta je voća izveženo i u Italiju, smrznuto voće u količini od 509170 kg i sveže 21668 kg, zatim Poljska 464514 kg. Neka manja količina voća se izveze i u Francusku, Tursku, Grčku, Bugarsku i u drugim državama.

U okviru republike Srbije sveže voće iz Jablaničkog okruga se dosta prodaje na kvantaškim pijacima u gradu Beogradu, Novom Pazaru i u autonomnoj pokrajini Kosovo i Metohiji. Sveže voće nižeg kvaliteta ide u prehrambenu industriju za proizvodnju sokova i drugih preradevina. Slobodno možemo reći da je istočno tržište naš veliki partner a to potvrđuje i izvoz smrznutog voća konkretno višnje ove godine u količini od 115000 kg, ali isto tako i zapadno tržište Evrope i SAD nam je veoma bitno, i nadamo da će se saradnja nastaviti pozitivno u izvozu kvalitetnog voća sa ovog područja.

Ovom prilikom još jednom obaveštavam poljoprivredne proizvođače da obrate pažnju na karencu preparata, vreme od zadnjeg tretiranja do berbe, a ujedno i na higijenske mere prilikom berbe transporta i manipulacije voćem do krajnjeg distributera.

mr Aleksandar Mitić

Kako zaštititi papriku od ekstremno visokih temperatura

Na području Leskovca primat u poljoprivrednoj proizvodnji zauzima povrtnarska proizvodnja. Područje Leskovca nalazi se u plodnoj kotlini na nadmorskoj visini 210-240 m. Umereno kontinentalna klima, sa prosečnom godišnjom temperaturom 11,40 °C, padavinama 628 mm. Blaga nadmorska visina, dosta toplote i svetlosti u vegetacionom periodu su uslovi koji pogoduju uspešnoj povrtnarskoj proizvodnji.

Paprika je kultura koja je strateški vrlo značajna za područje Leskovca, a proizvodnja ove kulture na ovom području predstavlja tradiciju. U strukturi setve svake godine pod paprikom se površine uvećavaju.

Paprika pripada grupi povrća koji za svoj uspešan rast i razvoj imaju izrazite zahteve za umerenom toplotom, visokim intenzitetom svetlosti i vodom. Izrazito visoke temperature, kakve su poslednjih dana, mogu negativno uticati na oplodnju i plodonošenje a zametnuti plodovi mogu ostati sitni i nerazvijeni. U tom slučaju zaštita paprike od ekstremno visokih temperatura vrlo uspešno se može obaviti postavljanjem zaštitnih mreža. Postavljanje zaštitnih mreža ima za cilj da osim visokih temperatura i preterane osvetljenosti biljke zaštiti i od vremenskih nepogoda.

Navodnjavanje paprike je od izuzetnog značaja tokom letnjih meseci. Zbog relativno slabo razvijenog korenovog sistema i dobro razvijenog nadzemnog dela, paprika zahteva intenzivno navodnjavanje. Paprika je tokom letnjih meseci posebno osetljiva na nedostatak vode u fazama cvetanja i plodonošenja, kada može doći do opadanja cvetova i tek formiranih plodova. Kod paprike je vrlo važna i temperatura vode za navodnjavanje. Rezultati višegodišnjih istraživanja kažu da se prinos može znatno povećati pri navodnjavanju vodom temperature 20-22 °C. Paprika se na području Leskovca gaji uglavnom na zemljištu lakšeg mehaničkog sastava (zemljište tipa aluvijum), tako da je papriku potrebno češće zalivati.

Navodnjavanje sistemom "kap po kap" je jedan od savremenijih načina navodnjavanja paprike. Navodnjavanje kapanjem je često i lagano dodavanje vode zemljištu pomoću kapljača postavljenih na cevovodu, pri čemu se obavlja lokalno vlaženje. Značajna prednost kod ovakvog načina navodnjavanja je mogućnost dodavanja vodotopivih đubriva kroz sistem-fertirigacija, pa se istovremeno obavlja prihrana i navodnjavanje. Poznato je da paprici ne pogoduje kvašenje lišća zbog razvoja bolesti lista, pa navodnjavanje veštačkom kišom treba izbegavati. Najčešće greške koje smo uočili u navodnjavanju paprike su kasno započinjanje sa navodnjavanjem, kada su simptomi nedostatka vode na biljkama već vidljivi. Skrećemo pažnju da je pogrešno navodnjavanje samo površinskog sloja. Tada se korenov sistem razvija u plićem sloju, i zbog slabije ukorenjenosti biljke su osetljivije na nedostatak vode i biljnih hraniva.

mast. inž. Jelena Stojiljković

Radovi u malinjaku posle berbe

Za uspešnu proizvodnju u voćarstvu potrebna je primena pune agrotehnike tokom čitave godine, pa tako i u malinjaku nakon završene berbe potrebno je sprovesti određene agrotehničke mere.

Period od berbe do završetka vegetacije je period kome se treba posvetiti posebna pažnja jer je vrlo bitan za dobijanje kvalitetne i zdrave izdanke za narednu godinu.

Odmah nakon berbe potrebno je ukloniti dvogodišnje izdanke tj. izdanke koji su doneli rod. Ovi izdanci su nakon berbe završili svoju funkciju i potrebno ih je odstraniti iz zasada.

Orezivanje ili sečenje izdanaka se vrši makazama i to do osnove, zatim se izdanci ostave nekoliko dana u špaliru da se isuše, a potom ih izneti iz zasada i spaliti na bezbednom mestu. Ne preporučuje se da stari izdanci budu dugo u zasadu nakon završetka svoje funkcije iz razloga jer su nosioci potencijalne zaraze. Njihovim iznošenjem povećavamo provetrenost i osunčanost u zasadu i smanjujemo mogućnost oboljenja mladih tj. ovogodišnjih izdanaka.

Mlade izdanke koji će nam sledeće godine doneti rod potrebno je podići i privremeno vezati kanapom kako bi nesmetano mogli izvoditi agrotehničke mere u zasadu. Ovom merom se postiže uspravan rast izdanaka, bolja je provetrenost, osunčanost i može se nesmetano obavljati obrada zemljišta tako i zaštita zasada.

Privremeno vezane izdanke potrebno je osloboditi u jesen nakon zaštite bakarnim preparatima.

dipl. inž Dalibor Cvetanović

Da li je potrebna Fejsbuk stranica poljoprivrednim proizvođačima

Poljoprivredna proizvodnja je poznata većini naših poljoprivrednika, oni su je savladali dovoljno dobro da proizvode veoma kvalitetne proizvode. Kvalitet proizvoda je vrhunski, prinosi veoma zadovoljavajući, međutim većina njih nije upoznata kako sadanje tržište funkcioniše. Danas je moguće prodati papriku istog kvaliteta po različitim cenama. Jedna cena je na kvantaškoj pijaci i ona zavisi od trenutne ponude i tražnje, druga cena koja je obično viša i prodaje se na zelenim pijacama kod natkupaca u većini slučajeva. Šta da radi proizvođač koji ima veće količine za prodaju i kako da dobije veću cenu od kvantaške a malo nižu od cene na zelenoj pijaci?

Šta treba uraditi?

Prvo treba da smogne snage i poradi malo na internet promociji svojih proizvoda.

-Izrada web sajta kojim će konstantno i blagovremeno da obaveštava javnost o stanju svojih useva i količinama koje bi izneo na tržište. Da pokazuje slike svojih vrhunskih proizvoda kako izgledaju.

- Da izradi svoju Fejsbuk stranicu (poljoprivredno gazdinstvo)

-Da na stranici stekne što više pratilaca koji su zainteresovani za njegove proizvode
Najčešće izvoznici poljoprivrednih proizvoda i kupci na malo se nalaze na Fejsbuku.

-Da konstantno dopunjuje statuse sa fotografijama svojih proizvoda, da u kratkom vremenskom periodu odgovori na poruku koja mu je poslata preko Fejsbuk stranice a tiče se proizvoda.

-Da ne deli i pokazuje statuse koji nisu prikladni za stranicu.

-Da prikaže ceo proces proizvodnje svojih proizvoda od sadnje do berbe.

-Ako ima specifičnu proizvodnju da je prikaže i podeli sa svojim pratiocima na stranici.

Ovo su samo jedan deo procesa u prodaji i promociji proizvoda preko društvene mreže. Ima toliko primera gde su proizvođači preko Fejsbuk stranice postigle povećanu prodaju i postigli veću cenu od tržišne. Ali ovo nije moguće odmah, potrebno je strpljenje i naporan rad da bi se dostigao cilj, a cilj je prodati sve količine po najboljoj ceni.

dipl. inž. Igor Ristić

**Cene voća i povrća - kvantitativne pijace u Srbiji
za period 25. - 31.07.2016. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	130	125	130		
Breskva (Peach)	55	55	40		
Jabuka-Ajdared (Apples-Idared)	65				
Jabuka ostala (Apples-other)	45				
Kajsija (Apricot)	140	120	120		
Kruška (Pear)	65	80			
Kupina (Blackberry)	130		100		
Limun (Lemon)	280	280	290		
Malina (Raspberry)	280		270		
Nektarina (Nectarine)	60	60			
Orah (Walnut)	700				
Pomorandža (Orange)	100	90	110		
Šljiva (Plum)	30	30	30		

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Boranija (Green beans)	150	120			
Brokoli (Broccoli)	150				
Dinja (Melon)	25		35		
Karfiol (Cauliflower)	100				
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	65	40	70		
Krompir (Potato)	30	30	30		
Kupus (Cabbage)	15	15	12		
Lubenica (Watermelon)	18	20	20		
Luk beli (Garlic)	300				
Luk-crni (Onion)	20	25			
Paprika-babura (Pepper-babura)	50				
Paprika-šilja (Pepper-silja)	50				
Paradajz (Tomato)	60	60	60		
Pasulj-beli (Beans white)	180	180			
Spanać (Spinach)	150				
Tikvica (Zucchini)	30	30	30		

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 25. – 31.07.2016. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija											Vojvodina				
			Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Plot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica
Dvrske	sve težine	sve rase	200	180														
Jagnjad	sve težine	sve rase	250	230	280	250	300	300	280	280								280
Jarad	sve težine	sve rase		170	180				220	180								220
Junad	>480kg	sve rase																240
Koze	sve težine	sve rase			120				150	80								140
Krave za klanje	sve težine	HF																150
Krave za klanje	sve težine	SM																95
Krmače za klanje	>130kg	sve rase		130	100				100									120
Ovca	sve težine	sve rase	160	120	130				150	80								120
Prasad	16-25kg	sve rase	200	220	200				160	180	230	170	200	220				200
Prasad	<=15kg	sve rase	210	240	210				170	230	170	210	230					200
Tovljenici	80-120kg	sve rase	180	140	180				110	160		120	150	130				150
Tovljenici	>120kg	sve rase		150	150							110		110				115
Šiljčad	sve težine	sve rase	200	220	180							200						

Na teritoriji Srbije do sada su 22 opštine proglašene za zaražena područja od bolesti kvrgave kože (nodu) dok je devet upravnih okruga proglašeno ugroženim od te bolesti koja napada isključivo goveda,, saopštili veterinaru. Kako se navodi na sajtu te uprave, za zaražene opštine proglašene su Preševo, Bujanovac, Trgo Vranje, Vladičin Han, Surdulica, Medveđa, Bojnik, Crna Trava, Leskovac, Dimitrovgrad, Babušnica, Prokuplje, T Kraljevo, Trstenik, Zaječar, Boljevac, Bor i Kučevo. Za ugroženi upravne okruge, kako je navela Uprava za ve su Pčinjski, Jablanički, Pirotski, Toplički, Raški, Rasinski, Zaječarski, Borski i Braničevski.

Republika Srbija

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine

Za sve informacije iz oblasti poljoprivredne proizvodnje možete se obratiti
POLJOPRIVREDNOJ SAVETODAVNOJ I STRUČNOJ SLUŽBI LESKOVAC
tel. 016/212-246, fax. 016/254-639

dr Bratislav Pešić , direktor 064/6454744

Savetodavna služba za ratarstvo i povrtarstvo

dipl. ing. Boban Stanković, 064/6454743, 016/273-364
mast. ing. Jelena Stojiljković, 064/8110750

Savetodavna služba za voćarstvo i vinogradarstvo

dipl. ing. Nenad Stefanović, 064/6454738
dipl. ing. Dalibor Cvetanović, 064/8110752
mr Aleksandar Mitić

Savetodavna služba za stočarstvo

mr Dejan Randelović, 064/6454732, 016/237-362

Savetodavna služba za melioracije

dipl. ing. Igor Ristić, 064/8110751

Savetodavna služba za zaštitu bilja

mr Gordana Jovanović, 064/6454735, 016/244-243
dipl. ing. Mirjana Petrović, 064/6454737, 016/237-363
dipl. ing. Bojana Karapandžić, 064/8110753